

**Yasmina Reza:**

**OBRAZ**

překlad: Michal Lázňovský

osoby:

Marek (v originále Marc)

Boris (Serge)

Ivan (Yvan)

*Jediná dekorace. Salon běžného pařížského bytu. Co nejprostší, co nejvíce neutrální. Scény se odehrávají v bytě Borise, Ivana a Marka. Nic se nemění, s výjimkou vystaveného obrazu.*

**1. SCÉNA**

*Marek sám.*

MAREK      Můj přítel Boris si koupil obraz. Je to plátno a měří asi metr šedesát na metr dvacet. Je bílý. Podklad je celý bílý, ale když přimhouříte oči, uvidíte na něm možná jemné příčné proužky. Můj přítel Boris je můj dlouholetý přítel. Je to úspěšný muž. Je zubař a milovník umění. V pondělí jsem k němu přišel, abych se podíval na ten obraz, který si koupil v sobotu, ale po kterém toužil už několik měsíců. Bílý obraz s bílými proužky.

**2. SCÉNA**

*U Borise.*

*O stěnu je opřený bílý obraz s jemnými bílými příčnými proužky. Boris svůj obraz nadšeně pozoruje. I Marek pozoruje obraz. Boris pozoruje Marka, jak pozoruje obraz. Dlouhé ticho, kdy se pocity nevyjadřují slovy.*

MAREK      Byl drahý?

BORIS      Dvě stě tisíc.

MAREK      Dvě stě tisíc? ...

BORIS      Handtington ho ode mě koupí za dvě stě dvacet.

MAREK      Kdo to je?

BORIS      Handtington?!

MAREK      Toho neznám.

BORIS      Handtington! Galerie Handtington!

MAREK      Galerie Handtington ho od tebe koupí za dvě stě dvacet?...

BORIS      Ne. Galerie ne. On, Handtington osobně. Pro sebe.

MAREK      A proč ho rovnou nekoupil sám?

BORIS      Protože všichni tihle lidi chtějí, aby se prodávalo soukromníkům. Trh se musí hejbat.

MAREK      To jo...

BORIS      Tak co?

MAREK

BORIS      Tady odsud ho dobře nevidíš. Dívej se odsud. Vidíš ty proužky?

MAREK      Jak se jmenuje ten...

BORIS Malíř? Antrios.  
MAREK Je známej?  
BORIS Strašně. Strašně.  
*Pauza.*  
MAREK Hele, Borisi, ale ty jsi za tenhle obraz nedal dvě stě tisíc franků.  
BORIS Ale to je prostě cena. Je to ANTRIOS!  
MAREK Ale ty jsi nedal za ten obraz dvě stě tisíc franků!  
BORIS Tušil jsem, že ti nic neřekne.  
MAREK Ty jsi dal za tuhle sračku dvě stě tisíc franků?!

## 2. SCÉNA – 1. INTERMEZZO

*Boris, jako kdyby byl sám.*

BORIS Můj přítel Marek je inteligentní člověk, kterého si odjakživa vážím. Má výborné postavení, je inženýr v letecké továrně, a patří mezi ty současné inženýry, kterým nestačí být prostě jen odpůrci moderního umění, ale vypěstovali si takový povýšený nadhled. Od jisté doby se u tohohle vyznavače starých dobrých časů projevuje opravdu zarážející arogance.

## 2. SCÉNA

*Titíž. Tamtéž. Tentýž obraz.*

BORIS *(po chvíli)* ...Jak můžeš mluvit o sračce?  
MAREK No tak, Borisi, trochu humoru! Zasměj se! ... Směj se, vždyť to je paráda, že jsi koupil ten obraz!  
*Marek se směje. Boris zůstane chladný.*  
BORIS To je dobře, že se ti ta koupě zdá parádní. Jsem rád, že tě to rozesmálo, ale zajímalo by mě, co myslíš tou 'sračkou'.  
MAREK Ty si ze mě děláš blázny!  
BORIS Vůbec ne. 'Sračka' vzhledem k čemu. Když o něčem řekneš, že je to sračka, to znamená, že máš nějaká kritéria pro takové hodnocení.  
MAREK Komu to říkáš? Komu tohle říkáš? Hú, hú!  
BORIS Ty se o současné malířství nezajímáš! Nikdy ses o ně nezajímal. Nemáš v týhle oblasti žádný zkušenosti, tak jak můžeš tvrdit, že ta a ta věc, která podléhá nějakým zákonitostem, o kterých ty netušíš vůbec nic, je sračka?  
MAREK ...Je to sračka. Promiň.

## 3. SCÉNA

*Boris sám.*

BORIS Ten obraz se mu nelíbí. Budiž... Žádná citlivost v jeho postoji. Žádná snaha. Odsoudí a na nic se neohlíží. A takový falešný smích, naprosto

předstíraný. Směje se, jako kdyby chtěl říct, že ví všechno líp než ostatní. Tím smíchem mi ale pije krev!

#### 4. SCÉNA

*Marek sám.*

MAREK To, že si Boris koupil tenhle obraz, uniká mému chápání, zneklidňuje mě to, vyvolává to ve mně nepochopitelnou úzkost. Když jsem od něj odešel, musel jsem spolknout tři granule Gelsemia 9 CH, které mi doporučila Pavla - mimochodem se mě ptala gelsemium nebo ignatia? Máš radši gelsemium nebo ignatia? Co já vím?! - protože naprosto nejsem s to pochopit, jak si mohl Boris, můj nejlepší přítel, koupit takový obraz. Dvě stě tisíc franků! Daří se mu dobře, to jo, ale netopí se zrovna ve zlatě. Daří se mu dobře, ale to je všechno. Dobře. A koupí si obraz za dvě stě táců. Musím to říct Ivanovi, to je náš společný přítel. Musím o tom mluvit s Ivanem. I když Ivan je tolerantní člověk, a to je v lidských vztazích to nejhorší, co může být. Ivan je tolerantní, protože na to kašle. Ivan může Borisovi tolerovat, že si koupil bílou sračku za dvě stě táců, protože na Borise kašle. To je jasný.

#### 5. SCÉNA

*U Ivana.*

*Na zdi visí kýčovitý obraz. Ivan je zády na všech čtyřech. Zdá se, že něco hledá pod nábytkem. Uprostřed práce se otočí, aby se představil.*

IVAN Jmenuji se Ivan. Jsem trochu nervózní, protože jsem celý život pracoval v textilu a teď jsem dostal zastoupení ve velkoobchodě s papírnictvím. Jsem sympatický, ještě mladý muž. Můj profesionální život, to byla prohra za prohrou, a za čtrnáct dní se budu ženit s úspěšnou milou dívkou z dobré rodiny.

*Vstupuje Marek. Ivan je zase zády a pokračuje v hledání.*

MAREK Co tam děláš?

IVAN Hledám kryt na fix.

*Pauza.*

MAREK No tak to snad stačí.

IVAN Měl jsem ho před pěti minutami.

MAREK To snad nevadí.

IVAN Vadí.

*Marek začne hledat s ním. Chvilí oba hledají. Marek se vztyčí.*

MAREK Už toho nech. Koupíš si jiný.

IVAN To není normální fix. S tímhle můžeš psát na jakýkoli materiál. To mě rozčiluje. Kdybys věděl, jak mi věci lezou na nervy. Měl jsem ten kryt před pěti minutami v ruce.

MAREK Budete bydlet tady?

IVAN Zdá se ti to dobré, pro novomanžele?  
MAREK Novomanžele, ha ha...  
IVAN Ne aby ses takhle smál před Kateřinou.  
MAREK Co papírnictví?  
IVAN Dobrý. Učím se.  
MAREK Zhubnul jsi.  
IVAN Trochu. To mě rozčiluje, že jsem nenašel ten kryt. Teď mi ten fix vyschne. Posad' se.  
MAREK Jestli ho nepřestaneš hledat, seberu se a jdu.  
IVAN Tak dobře, končím. Chceš něco pít?  
MAREK Vodu, jestli máš. Mluvil jsi v poslední době s Borisem?  
IVAN Nemluvil. A ty?  
MAREK Byl jsem u něj včera.  
IVAN Má se dobře?  
MAREK Výborně. Koupil si obraz.  
IVAN Obraz?  
MAREK Jo.  
IVAN Pěknej?  
MAREK Bílej.

IVAN Bílej?  
MAREK Bílej. Představ si plátno asi tak metr šedesát na metr dvacet... celý bílý... úplně bílý... a na něm takhle šikmo tenký bílý proužky... máš to?... a možná ještě takhle jako spíš dole jedna taková bílá horizontální linka...  
IVAN Jak je můžeš vidět?  
MAREK Cože?  
IVAN Jak můžeš vidět bílý linky na bílým pozadí?  
MAREK Prostě je vidím. Protože dejme tomu, že jsou ty linky našedlý, nebo naopak, existují přece různé běloby. Každá bílá není stejně bílá.  
IVAN Tak se nerozčiluj. Co se rozčiluješ?  
MAREK Tak co se v tom hned šťouráš. Nenecháš mě domluvit.  
IVAN Tak dobře. A co dál?  
MAREK No... Tak už si ten obraz představuješ?  
IVAN Jo, představuju si bílej obraz.  
MAREK Tak. A teď si zkus představit, kolik za něj Boris zaplatil.  
IVAN Kdo ten obraz namaloval?  
MAREK Antrios. Znáš ho?  
IVAN Ne. Je uznávanej?  
MAREK To jsem přesně čekal, že se takhle zeptáš.

IVAN To je logický...

MAREK Ne, na tom není nic logickýho.

IVAN Proč by to nebylo logický. Chceš abych uhád cenu toho obrazu a víš moc dobře, že cena závisí na tom, jak je ten malíř uznávanej.

MAREK Nechci po tobě, abys uhádnul cenu toho obrazu podle nějakých praštěných kritérií, já po tobě nechci odborné odhad, já chci vědět, co bys ty, jako Ivan, dal za takovejhle bílej obraz s nějakyma trochu jinak bílejma proužkama.

IVAN Ani floka.

MAREK Dobře. A Boris? Zkus říct nějakou sumu.

IVAN Deset tisíc.

MAREK Ha ha.

IVAN Padesát tisíc.

MAREK Ha, ha!

IVAN Sto tisíc...

MAREK Pokračuj.

IVAN Sto padesát... dvě stě...

MAREK Dvě stě! Dvě stě táců!

IVAN Kecáš!

MAREK Nekecám.

IVAN Zbláznil se?

MAREK Že jo?

*Menší pauza.*

IVAN No, podívej se...

MAREK Na co se mám podívat?

IVAN Když mu to udělá radost. Vydělává dost...

MAREK To jsem přesně čekal. Tak to je tvůj *názor*.

IVAN A co? Jakej ty máš názor?

MAREK Copak nechápeš, v čem je ten problém?

IVAN No... Ne.

MAREK To je zvláštní, že nechápeš podstatu věci. Ty vidíš jenom povrch a neuvědomuješ si, jak je to vážný.

IVAN Co je vážný?

MAREK Ty fakticky nechápeš, co to ve skutečnosti znamená?

IVAN Chceš kešu?

MAREK Nevšim sis, že se Boris najednou ničeho nic začal považovat za sběratele umění?

IVAN Hm, hm...

MAREK Náš přítel Boris teď najednou patří mezi lepší lidi, mezi milovníky umění.

IVAN Ale to snad ne!

MAREK To se ví, že ne. Takhle lacino to nikomu neprojde. Ale on tomu věří.

IVAN Myslíš?

MAREK Tebe to nerozčiluje?

IVAN No, když mu to udělá radost.

MAREK Jak to myslíš, když mu to udělá radost. Co to máš za filosofii, když mu to udělá radost!?

IVAN No, když tím nikomu neškodí...

MAREK Ale on tím škodí! Já jsem z toho úplně vedle, kamaráde, já jsem z toho mimo, kdybys věděl, jak mě to ranilo, když vidím, že se můj starej dobrej přítel, kterýho mám tak rád, stal snobem a ztrácí soudnost.

IVAN Ty děláš, jako bys ho neznal. Vždycky byl jako drak po galeriích, šmejdil po výstavách...

MAREK Jo, to šmejdil, ale byla s ním sranda. Protože víš, co mi na tom všem vadí nejvíc? Že úplně ztratil smysl pro humor.

IVAN Ale to ne.

MAREK Ale jo.

IVAN Zkoušel jsi to?

MAREK To víš, že jo. Smál jsem se. Na celý kolo. Co jsem měl podle tebe dělat? Ani nehnul brvou. To víš, za dvě stě táců, to už přestává sranda.

IVAN To jo.  
(*Smějou se.*)  
Počkej, já ho rozesměju.

MAREK To bych se divil. Podej ještě kešu.

IVAN Uvidíš, že se bude smát.

## 6. SCÉNA

*U Borise.*

*Boris a Ivan. Obraz není vidět.*

BORIS ...a s tchánama vycházíš?

IVAN Výborně. Říkají si, ten chlapec šel z průseru do průseru, snad se teď v papíru uklidní... Něco se mi udělalo na ruce. Nevíš, co to je? (*Boris mu prohlíží ruku.*) ...Je to vážný?

BORIS Ne.

IVAN Zaplaťpámbu. Co je novýho?

BORIS Nic. Spousta práce. Únava. Jsem rád, že tě vidím. Nejsi schopen ani zavolat.

IVAN Nechci tě rušit.

BORIS To nemyslíš vážně. Když necháš vzkaz sekretářce, tak ti obratem zavolám.

IVAN To je pravda. Žiješ čím dál tím víc jako mnich.  
BORIS (se směje) To je fakt!... Mluvil jsi v poslední době s Markem?  
IVAN Ne, v poslední době ne. Ty jsi s ním mluvil?  
BORIS Jsou to dva, nebo tři dny.  
IVAN Má se dobře?  
BORIS Jo, ujde to.  
IVAN Ujde to?  
BORIS Jo, má se docela dobře.  
IVAN Volal jsem mu před týdnem a zdálo se mi, že je všechno v pořádku.  
BORIS Jo, jo, všechno je v pořádku.  
IVAN Ale vypadalo to, jako že chceš říct, že se nemá moc dobře.  
BORIS Vůbec ne. Já jsem říkal, že se má dobře.  
IVAN Říkal jsi, že to ujde.  
BORIS Jo, ujde to docela dobře.

*Dlouhá pauza. Ivan se rozhlíží po místnosti.*

IVAN Máš čas někam chodit? Viděl jsi něco zajímavýho?  
BORIS Neviděl. Nemám prachy na to, abych někam chodil.  
IVAN Cože?  
BORIS (vesele) Jsem na mizině.  
IVAN Cože?  
BORIS Chceš něco vidět? Chceš něco vidět?  
IVAN No zdali. Tak to předveď.

*Boris vyjde a vrátí se do místnosti s Antriose, kterého otočí a postaví před Ivana. Ivan pozoruje obraz a kupodivu se mu nedaří rozesmát, jak si představoval. Po dlouhé době, kdy Ivan pozoruje obraz a Boris pozoruje Ivana:*

IVAN Tak takhle. Jo tak takhle.  
BORIS Antrios.  
IVAN Aha, aha.  
BORIS Antrios ze sedmdesátých let. Na to pozor. Dneska má podobné období, ale tenhle je ze sedmdesátých let.  
IVAN Aha, aha. Drahý?  
BORIS Absolutně jo. Relativně ne. Líbí se ti?  
IVAN Jo, to jo...  
BORIS Jak jinak.  
IVAN Jak jinak, jo... Ale zároveň...  
BORIS Hypnotizující.  
IVAN Mmmm... Jo...  
BORIS A to takhle ještě nevidíš to chvění...  
IVAN Trochu jo...  
BORIS Ne, ne. Musíš přijít v poledne. To chvění, který vychází z tý

jednobarevnosti, to při umělým osvětlení nefunguje.

IVAN Hm, hm...

BORIS Ona to vlastně není jednobarevnost.

IVAN Ne, to není! ...Kolik?

BORIS Dvě stě tisíc.

IVAN Jo takhle.

BORIS No jo....

*Pauza. Najednou Boris vybuchne smíchy, a hned po něm, Ivan. Oba dva se srdečně chechtají.*

BORIS Šílený, co?

IVAN Šílený!

BORIS Dvě stě klacků!

*Chechtají se srdečně. Přestanou. Podívají se na sebe. Znovu se rozesmějí. Přestanou. Když se uklidnili:*

BORIS Víš, že Marek viděl ten obraz?

IVAN Fakticky?

BORIS Sebralo ho to.

IVAN Fakticky?

BORIS Řekl mi, že je to sračka. Ale to je naprosto mylný hodnocení.

IVAN To je pravda.

BORIS Nejde přece říct, že je to sračka.

IVAN Ne.

BORIS Dá se říct nevím, nerozumím, nechápu, ale nedá se říct: Je to sračka.

IVAN Viděl jsi, co má doma.

BORIS Žádná sláva. Ty taky nemáš doma nic... chci říct, že ty na to kašleš.

IVAN On je hrozně konzervativní. Potrpí si na klasiku, jak po něm můžeš chtít...

BORIS Kdybys viděl, jak křečovitě se začal smát... Bez kouska pochopení... Bez náznaku humoru.

IVAN Všichni víme, jak je Marek impulzivní...

BORIS Nemá smysl pro humor. S tebou se můžu zasmát. S ním jsem jako kus ledu.

IVAN Je v poslední době trochu vážněj...

BORIS Já mu nevyčítám, že nechápe tenhle obraz, nemá na to vzdělání, k tomu by musel znát spoustu věcí, ale nevěnoval se tomu, protože ho to prostě nezajímalo, nebo protože k tomu neměl sklony, na tom nezáleží, ale co mě na něm rozčiluje, to je ten tón, ta samolibost, ten nedostatek taktu. Vadí mi ta jeho neotesanost. Nejde mi o to, že se *nezajímá*, o moderní umění, na to kašlu, mám ho rád takovýho, jaký je...

IVAN On tebe taky! ...

BORIS Ne, ne, ne, ne, ne, tuhle jsem u něj cítil takovej... takovou shovívavost... takovej pohrdavej nadhled...

IVAN To ne!  
BORIS Ale jo! Jen se pořád nesnaž všechno uhlazovat. Nesnaž se bejt velkým smírčím soudcem lidstva! Přiznej si, že Marek odumírá. Protože Marek odumírá.

*Ticho.*

## 7. SCÉNA

*U Marka.*

*Na zdi visí figurativní obraz, představující krajinu viděnou z okna.*

IVAN Tak jsme se zasmáli.  
MAREK Ty jsi se smál?  
IVAN Smáli jsme se. Oba. Smáli jsme se. Přisahám ti to při hlavě mojí Kateřiny. Smáli jsme se oba dva.  
MAREK Ty jsi mu řekl, že je to sračka a pak jste se smáli.  
IVAN Ne, neřekl jsem mu, že je to sračka, smáli jsme se jen tak.  
MAREK Přišel jsi, uviděl jsi ten obraz a začal jsi se smát. A on se smál taky.  
IVAN Jo. Tak nějak. Řekli jsme si pár slov a potom to tak nějak přišlo.  
MAREK A on se smál srdečně.  
IVAN Velice srdečně.  
MAREK Takže jsem se spletl. Tím líp. Tak to jsi mě uklidnil, vážně.  
IVAN A dokonce ti můžu říct, že se Boris začal smát první.  
MAREK Boris se začal smát první.  
IVAN Jo.  
MAREK On se začal smát a ty jsi se začal smát po něm.  
IVAN Jo.  
MAREK A proč on se vlastně smál?  
IVAN Začal se smát, protože vycítil, že já se budu smát. Řekl bych, že se smál proto, abych se necítil hloupě.  
MAREK Jestli se začal smát první, tak to nic neznamená. Začal se smát první, aby oslabil tvůj smích. To neznamená, že se smál upřímně.  
IVAN Smál se upřímně.  
MAREK Smál se upřímně, ale kvůli něčemu jinému.  
IVAN Kvůli čemu by se podle tebe smál? To nechápu?  
MAREK Nesmál se směšnosti toho svého obrazu. Nesmáli jste se ze stejného důvodu. Ty ses smál obrazu a on se smál, aby se ti zalíbil, aby se ti přizpůsobil, aby ti dokázal, že je nejen estét, kterej si může dovolit koupit si obraz za prachy, který ty nevyděláš ani za rok, ale že zůstává tvůj starej dobrej kámoš, žádnéj snob a že je s ním pořád ještě sranda.  
IVAN Hm, hm... (*Pauzička.*) Víš...  
MAREK No?

IVAN Budeš se divit...

MAREK No...

IVAN Ne že by se mi ten obraz líbil... ale nevadil mi.

MAREK To je jasný. Když na tom obraze nic není, tak ti nemůže vadit. Nic ti nemůže vadit.

IVAN Ne, ne, je tam něco...

MAREK Co je tam?

IVAN Něco tam je. To není nic.

MAREK Děláš si srandu?

IVAN Nesoudím tak přísně jako ty. Je to umělecký dílo. Je za tím nějaká myšlenka.

MAREK Myšlenka!

IVAN Myšlenka.

MAREK A jaká myšlenka?

IVAN Je to završení nějakýho uměleckýho vývoje...

MAREK Cha, cha, cha!

IVAN Není to jen tak nějakej obraz, namalovanej náhodou, je to součást nějakýho vývoje...

MAREK Cha, cha, cha!

IVAN Jen se směj.

MAREK Papouškuješ po Borisovi všechny ty pitomosti. Od něj je to nechutný, ale od tebe je to směšný!

IVAN Víš, Marku, měl by sis dávat pozor na tu svoji samolibost. Začínáš bejt zahořklej a nesnášenlivej.

MAREK To je dobře. Čím jsem starší, tím míň mám chuť se někomu líbit.

IVAN No, to je pěkný!

MAREK Myšlenka! Za tím! To, co vidíš, je sračka, ale za tím, představ si to, za tím je nějaká myšlenka! ... Myslíš si, že za touhle krajinkou je nějaká myšlenka? (*Ukáže na svůj obraz.*) Není, co? Je to moc popisný. Je toho moc řečeno. Všechno je namalováno. Nemůže za tím být žádná myšlenka.

IVAN To je prima, že se tím tak bavíš.

MAREK Ale řekni svůj vlastní názor. Řekni mi, jak to cítíš ty.

IVAN Cítím tam chvění.

MAREK Ty cítíš chvění?

IVAN Ty předem popíráš, že by se mi ten obraz moh líbit.

MAREK Pochopitelně.

IVAN Ale proč?

MAREK Protože tě znám. Protože vím, že když zrovna nemáš záchvaty tolerance, jsi v podstatě docela normální kluk.

IVAN To se o tobě říct nedá.

MAREK      Ivane, podívej se mi do očí.  
IVAN        Dívám se ti do očí.  
MAREK      Dojímá tě ten Borisův obraz?  
IVAN        To ne.  
MAREK      Odpověz mi. Představ si, že se zítra ženíš s Kateřinou a dostaneš ten obraz jako svatební dar. Jsi šťastný?

## 8. SCÉNA

*Ivan, sám.*

IVAN        To se ví, že nejsem šťastný. Ale já nejsem šťastný obecněji prostě nejsem člověk, který může říct: Já jsem šťastný. Chtěl bych zažít... chtěl bych prožít něco, abych mohl říct, že jsem šťastný... Jsi šťastný, že se ženíš, se mě tuhle jen tak zeptala matka. Jsi aspoň šťastný, že se ženíš?... Samozřejmě, samozřejmě, mami... Jak to, samozřejmě? Člověk je šťastný, nebo není šťastný, co to znamená, samozřejmě?

## 9. SCÉNA

*Boris, sám.*

BORIS       Podle mě ten obraz není bílý. Když říkám podle mě, myslím tím objektivně. Objektivně není bílý. Má bílý základ a na něm je šedá malba... Je tam i červená. Dalo by se říct, že je světlý. Kdyby byl bílý, tak by se mi nelíbil. Markovi se zdá bílý. V tom je jeho omyl. Markovi se zdá bílý, protože si vytvořil představu, že je bílý. Ivan ne. Ivan vidí, že není bílý. Ať si Marek myslí, co chce. Já na to kašlu.

## 10. SCÉNA

*Marek, sám.*

MAREK       Měl jsem si vzít ignatia, samozřejmě. Proč jsem vždycky tak kategorický!? Co je mi v podstatě do toho, že se Boris nechal napálit nějakým moderním umělcem? ...Jistě, je to pitomost. Ale měl jsem mu to říct jinak. Měl jsem zvolit smířlivější tón. Když mám fyzický odpor k tomu, že si můj nejlepší přítel koupil bílý obraz, musím se naopak snažit být laskavý. Příště mu takové věci budu říkat ohleduplněji.

## 11. SCÉNA

*U Borise.*

BORIS       Chceš se zasmát?  
MAREK       Proč?  
BORIS       Ivanovi se Antrios líbil.

MAREK Kde ho máš?

BORIS Ivana?

MAREK Antriose.

BORIS Chceš se na něj podívat znovu?

MAREK Ukaž mi ho.

BORIS Věděl jsem, že mu přijdeš na chuť!... (*Odejde a vrátí se s obrazem. Chvilí ho tiše pozorují.*) Ivanovi hned padnul do oka.

MAREK Hm, hm...

BORIS No, hele, nebudeme se pro to dílo trápit. Život je krátký. - Jo, prosím tě, četl jsi tohle? (*Vezme Senekův spis O duševním klidu a hodí ho před Marka.*) Přečti si to. Skvělá věc. (*Marek vezme do ruky knížku, otevře ji a listuje v ní.*) Naprosto moderní. Když si přečteš tohle, nemusíš číst nic jiného. Lítám mezi katedrou, špitálem a Francoise - to je novinka, Fracoise teď najednou dospěla k názoru, že děti potřebují tatínka - a tak už nemám čas číst. Musím si vybírat to nejpodstatnější.

MAREK ...To je jako v malířství. Podařilo se ti odstranit barvy a tvary... ty pozůstatky...

BORIS Jistě. Ale to mi nebrání ocenit i figurativní obraz. Například tu tvoji pseudoholandskou krajinku. Je docela příjemná.

MAREK Co je na ní holandského? Je to pohled na Carcassonne.

BORIS To jo, ale má takovou holandskou příchut'... okno, výhled... Je to jedno. Je moc hezká.

MAREK Víš dobře, že nemá žádnou cenu.

BORIS To máš jedno. Pámbu ví, co bude jednoho dne stát Antrios.

MAREK Víš, přemýšlel jsem. Přemýšlel jsem a změnil jsem názor. Tuhle jsem popojížděl autem přes Paříž a myslel jsem na tebe. A napadlo mě: Není v tom Borisově gestu kus opravdové poezie?... Není taková šílená koupě skutečně poetickéj čin?

BORIS Já tě nepoznávám. Jsi dneska jako vyměněnej. Mluvíš úplně jiným tónem. Tak roztomile, vlezle... Vůbec se to k tobě nehodí.

MAREK Ale ne, ne, přísahám, vážně se kaju.

BORIS Kaješ se? A proč?

MAREK Jsem hrozně povrchní. Jsem nervózní a soudím věci podle prvního dojmu... Chybí mi prostě moudrost...

BORIS Přečti si Seneku.

MAREK Vidíš? Zrovna! Ty mi například řekneš: Přečti si Seneku! A mě by to málem vytočilo! Já jsem schopen se rozčílit jen kvůli tomu, že ty mi během rozhovoru řekneš 'přečti si Seneku'. To je absurdní!

BORIS Ne, na tom není nic absurdního!

MAREK Jakto?

BORIS Protože si myslíš, že je za tím něco...

MAREK Ale já jsem neřekl, že jsem rozčilený.

BORIS Řekl jsi, že jsi schopen se rozčílit...

MAREK Jo, jo, jsem schopen...

BORIS Že jsi schopen se rozčilit a já to chápu. Protože v tom 'přečti si Seneku' slyšíš z mojí strany něco jako nadřazenost. Ty mi řekneš, že ti chybí moudrost a já ti odpovím 'přečti si Seneku'. To je nechutný.

MAREK Tak vidíš!

BORIS Ale z to vyplývá, že ti opravdu chybí moudrost, protože já jsem neřek 'přečti si Seneku', ale 'přečti si Seneku'.

MAREK To je pravda. To je pravda.

BORIS Ve skutečnosti ti prostě jen chybí humor.

MAREK Jistě.

BORIS Chybí ti humor, Marku. Opravdu ti chybí humor, kamaráde. Tuhle jsme se na tom shodli s Ivanem. Že ti chybí smysl pro humor. Kde se zase couráš? Nikdy nemůže přijít včas. To je děsný. Prošvihli jsme kino.

MAREK Ivanovi se zdá, že mi chybí smysl pro humor?

BORIS Ivan si myslí, stejně jako já, že ti v poslední době nějak chybí smysl pro humor.

MAREK Chceš říct, že když jste se minule sešli, řekl ti Ivan, že se mu tvůj obraz moc líbí a já že nemám smysl pro humor.

BORIS Jo, to jo, obraz, ten se mu líbí moc, fakticky. A upřímně. Co si to bereš?

MAREK Ignatia.

BORIS Ty teď věříš na homeopatii?

MAREK Nevěřím na nic.

BORIS Nezdá se ti, že Ivan nějak zhubnul?

MAREK Ona taky.

BORIS Ta svatba jim dává zabrat.

MAREK To jo.

Smějí se.

BORIS Jak se daří Pavle?

MAREK Docela dobře. *(Ukazuje na Antriose.)* Kam si ho pověsíš?

BORIS Ještě jsem se nerozhodnul. Tam. Nebo tam... To je moc okázalý.

MAREK Dáš si ho zarámovat?

BORIS *(směje se laskavě)* Ne! Ne, ne...

MAREK Proč?

BORIS To se nerámuje.

MAREK Vážně?

BORIS Na přání umělce. Nesmí se to uzavřít. Má to obrubu... *(Ukazuje Markovi, aby se šel podívat na okraj obrazu.)* Pojď se podívat. Vidíš?

MAREK To je leukoplast?

BORIS Ne, to je balicí papír. Lepený osobně umělcem.

MAREK To je legrační, že říkáš umělec.

BORIS A co podle tebe mám říkat?

MAREK Říkáš umělec... Mohl bys říct třeba malíř, nebo... jak se jmenuje... Antrios...

BORIS Myslíš?

MAREK Říkáš umělec jako něco... ale co, na tom *nezáleží*. Na co půjdeme? Měli bychom se pokusit jít tentokrát na něco... pořádného.

BORIS Je osm hodin. Teď už žádný kino nestihneme. To je neuvěřitelný, co, jak má ten kluk věčně zpoždění! Co kde vyvádí?

MAREK Tak se půjdeme najíst, ne?

BORIS Jo. Osm pět. Řekli jsme si, že se sejdem mezi sedmou a půl osmou... Co jsi to chtěl říct? Říkám umělec jako co?

MAREK Nic. To byla taková blbost.

BORIS Ne, ne, řekni.

MAREK Říkáš umělec jako... jako něco nedotknutelného. Umělec... Così božského...

BORIS (*směje se*) Ale pro mě je to něco božského! Snad si nemyslíš, že bych vypláznul takovej majland za obyčejného smrtelníka!

MAREK Jasně.

BORIS V pondělí jsem se šel podívat do sbírky moderního umění v Beaubourgu. Víš kolik Antriosů visí ve sbírce moderního umění? ...Tři! Tři Antriosové! Ve sbírce moderního umění!

MAREK To je úžasný.

BORIS A ten můj se jim naprosto vyrovná! Hele, víš co? Jestli Ivan nepřijde do tří minut, vypadneme. Objevil jsem výbornou lyonskou restauraci.

MAREK Proč se tak vztekáš?

BORIS Já se nevztekám.

MAREK Ale jo, vztekáš se!

BORIS Nevztekám se, totiž vztekám se, protože tahle neschopnost být někde včas je naprosto neúnosná!

MAREK Já ti lezu na nervy a měl by to odskákat chudák Ivan.

BORIS Chudák Ivan, ty si děláš blázný! Vůbec mi nelezeš na nervy, co bys mi lez na nervy!?

## 11. SCÉNA – 1. INTERMEZZO

BORIS Leze mi na nervy. Je to pravda. Leze mi na nervy! Mluví najednou tak nasládle. Za každým slovem se tak připitoměle usmívá. Vypadá to, že se rozhodl být roztomilý za každou cenu. Můžeš přestat být roztomilý, kamaráde! Hlavně nebuď roztomilý! Jen to ne! Že by to bylo tím Antriose? ... Že by mezi námi vzbudila takovou rivalitu koupě Antriose? Protože u toho nebyl? Že ji neposvětil? Ale já kašlu na jeho posvěcení. Kašlu na tvoje posvěcení, Marku!

## 11. SCÉNA – 2. INTERMEZZO

MAREK Že by to bylo tím Antriose? Koupí toho Antriose? Ne. Příčina tkví

někde hlouběji... Začalo to tehdy, když jsi úplně vážně mluvil o nějakém uměleckém díle a vyslovil jsi slovo dekonstrukce. Ne že by mi tak vadilo slovo dekonstrukce, to ne, ale to, jak vážně jsi to vyslovil. Jo, mluvil jsi úplně vážně, bez odstupu, beze stínu ironie a vyslovil jsi slovo dekonstrukce - ty, můj přítel! Vůbec jsem nevěděl, co mu na to mám říct, tak jsem prohlásil, že podle mě lidstvo zblblo. A on se na mě utrhnul: Kdo si myslíš, že jsi? Kdo ti dal právo nadřazovat se nad ostatní? Tehdy jsem mu měl dát jednu pěstí. A až by padal k zemi, napůl mrtvý, měl jsem mu říct: A co ty jsi za přítele, Borisi, když nepovažuješ svého přítele za něco víc než ostatní?

## 11. SCÉNA

*U Borise.*

*Marek a Boris tak, jak jsme je opustili.*

MAREK        Říkal jsi lyonská restaurace? Není to těžké? Ovar, párky... Jak myslíš.  
*Zvonek.*

BORIS        Osm dvanáct.

*Boris jde otevřít Ivanovi.*

*Ivan vstoupí do místnosti a hned vykládá.*

IVAN        Drama, naprosto neřešitelný problém, obě nevlastní matky chtějí být na svatební pozvánce. Kateřina tu svou zbožňuje, ona ji prakticky vychovala, tak ji chce na pozvánce mít, není problém, aby na pozvánce figurovala vedle Kateřinina otce, protože Kateřinina matka je mrtvá, ale já svou macechu nesnáším, to nepřipadá v úvahu, aby moje macecha figurovala na pozvánce, jenže můj otec na ní nechce být, pokud tam nebude ona, jedině že by tam nebyla ani Kateřinina nevlastní matka, což v podstatě nejde, tak jsem navrhl, aby tam vůbec nebyli rodiče, koneckonců už nám není dvacet, můžeme oznámit sňatek a pozvat lidi sami: Kateřina vylítla, prohlásila, že je to políček jejím rodičům, protože zaplatili krvavý peníze za recepci a speciálně její nevlastní matce, která se pro ni tolik obětovala a přitom ona ani není její vlastní dcera, nakonec mě umluvila, naprosto proti mému přesvědčení, utahala mě, takže jsem souhlasil, aby moje nevlastní matka, kterou nenávidím, je to děvka, na pozvánce byla; tak volám svojí matce, abych ji varoval, říkám maminko, udělal jsem proti tomu všechno, ale jinak to nejde, Yvona musí být na pozvánce, a ona mi na to povídá, jestli bude Yvona na pozvánce, tak já tam nebudu, a já jí říkám mami, prosím tě, nedělej dusno, a ona - jak se opovažuješ mi navrhnout, aby moje jméno figurovalo na pozvánce sólo, jako bych byla *zapuzení* manželka, dokonce pod Yvoniným, pěkně přituleným ke jménu tvého otce, povídám jí maminko, čekají na mě přátelé, musím zavěsit, promluvíme si o tom zítra s čistou hlavou, a ona mi na to odpoví, proč já mám být pořád páté kolo u vozu, jak to, maminko, ty nejsi páté kolo u vozu, ale to víš, že jsem, když mi říkáš, abych nedělala dusno, znamená to, že beze mě by se dalo dýchat, všechno se organizuje beze mě, všechno se kuje za mými zády, Hermína je dobrá jen na to, aby tomu požehnala a to ještě - a to byl vrchol - kvůli věci, jejíž smysl nechápu; maminko,

čekají na mě kamarádi!, jo jo, ty máš vždycky něco důležitějšího, než jsem já, tak sbohem, a zavěsí, a Kateřina, která stála vedle mě, ale neslyšela, se mě ptá, co říkala, tak jí povídám, nechce být na pozvánce spolu s Yvonou a já to chápu, o tom nemluví, co prý to říkala o svatbě, nic, lžeš, ale ne, Katy, přísahám, nechce figurovat na pozvánce s Yvonou, tak jí zavolej a řekni jí, že když sežení syn, měl by jít egoismus stranou - to by se dalo říct i o tvou nevlastní matce - to s tím nemá nic společného, začne křičet Kateřina, to já, já absolutně trvám na její účasti, ne ona, chudák, je tak citlivá, kdyby věděla, co je s tím za problémy, prosila by mě, aby na pozvánce nebyla, zavolej svojí matce, tak volám, napětí stoupá, Kateřina si vezme druhý sluchátko, Ivane, povídá moje matka, až doteď jsi svoje záležitosti vedl naprosto bezhlavě a najednou, díky tomu, že sis vzal do hlavy, že se musíš oženit, jsem přinucena strávit celé odpoledne a kus večera v přítomnosti tvého otce, kterého jsem neviděla sedmnáct let a kterému nejsem ochotna předvádět, jak jsem sešla a ztloustla, a navíc Yvony, která, jen abys to věděl, se najednou dala na bridž! -moje matka totiž taky hraje bridž - tomu všemu se vyhnout nemůžu, ale pozvánku dostanou všichni a budou ji prohlížet, Kateřina vrtí hlavou a dělá obličej, tak říkám, mami, proč jsi tak egoistická, já nejsem egoistická, já nejsem egoistická, Ivane, doufám, že nejsi jako paní Romerová, která mi dneska ráno začala vyčítat, že mám srdce z kamene, že celá naše rodina má místo srdce kámen, to mi sdělila paní Romerová dneska ráno, protože jsem jí odmítla - ona už se opravdu zbláznila - přidat na šedesát franků na hodinu, nezdaněných, a ona si dovolí říct, že celá naše rodina má kámen místo srdce, zrovna když chudák André dostal místo srdce budík, ani jsi mu neposlal pohled, nojo, to je legrace, tobě je všechno k smíchu, ne, já nejsem egoistická, to ty se ještě moc musíš učit, jen běž, běž, ať ti tvoji povedení kamarádi nečekají... *Ticho.*

BORIS Takže co?

IVAN Takže nic. Nic se nerozhodlo. Zavěsil jsem. Pak menší drama s Kateřinou. Zkrácená verze, protože jsem pospíchal.

MAREK Proč se necháváš ničit od všech těch ženských?

IVAN Jak to, že se nechávám ničit. Jsou prostě šílení!

BORIS Zhubnul jsi.

IVAN To víš že jo. Ztratil jsem čtyři kila. Z těch nervů... Hele, *O duševním klidu*, to bych teď potřeboval. Co ten o tom říká?

MAREK Skvělá věc.

IVAN Fakticky?

BORIS On ji nečet.

IVAN Fakticky?

MAREK Nečet, ale Boris mi to před chvílí řekl.

BORIS Řekl jsem 'skvělá věc', protože to je skvělá věc.

MAREK Jistě, jistě.

BORIS Je to skvělá věc.

MAREK Co se čílíš?

BORIS Vypadá to, jako že chceš zpochybnit, že jsem to řekl upřímně.  
MAREK Vůbec ne...  
BORIS Tak proč to říkáš tak uštěpačně.  
MAREK Ale vůbec ne.  
BORIS Ale jo, jo: 'Skvělá věc!' s takovým...  
MAREK On se zbláznil! Vůbec ne! ... Zato ty jsi dodal ještě: 'Naprosto moderní!'  
BORIS Jistě. A co má být.  
MAREK Dodal jsi 'naprosto moderní', jako by moderní byl ten největší kompliment. Jako by se nenašla větší pochvala, větší pocta, než být 'moderní'.  
BORIS A co má být.  
MAREK Co by mělo být, nic. A to nemluvím o tom 'naprosto', všimni si... 'Naprosto moderní!'  
BORIS Ty mě dneska pronásleduješ.  
MAREK Ale ne...  
IVAN Snad se ještě vy dva nebudete hádat, to už by byl vrchol!  
BORIS Tobě se nezdá úžasný, že nějaký chlápek, kterej psal před dvěma tisíci let, zůstane pořád aktuální?  
MAREK Ale jo, jo. To se klasikům stává.  
BORIS To jsou slovíčka.  
IVAN Tak co se bude dít. Kino jsme prošvihli, že jo, je mi líto. Půjdeme se někam najíst?  
MAREK Boris mi řekl, že máš velkou slabost pro jeho obraz.  
IVAN Jo... Mám pro ten obraz určitou slabost, jo... Ty ne, že jo.  
MAREK Ne. Jdeme na večeři. Boris zná nějakou novou lyonskou restauraci.  
BORIS Říkal jsi, že je to moc tučný.  
MAREK Zdá se mi to trochu tučný, ale jsem pro to ji vyzkoušet.  
BORIS Ne, jestli se ti to zdá tučný, půjdeme jinam.  
MAREK Ne, chci to vyzkoušet.  
BORIS Půjdeme do té restaurace jedině jestli vám to udělá radost. Jestli ne, tak tam nepůjdeme. *(Ivanovi)* Máš chuť na lyonskou kuchyni?  
IVAN Já se zařídím podle vás.  
MAREK Ten vždycky dělá to, co chtějí ostatní, vždycky co ostatní.  
IVAN Co je s váma, vy jste dneska opravdu nenormální!  
BORIS Marek má pravdu. Mohl bys taky někdy mít svůj vlastní názor!  
IVAN Hele, jestli potřebujete hromosvod, tak já mizím. Dneska už jsem toho musel vydržet dost!  
MAREK Trochu humoru, Ivane!  
IVAN Cože?  
MAREK Trochu smyslu pro humor, kamaráde!  
IVAN Trochu smyslu pro humor? Nevidím v tom nic legračního. Trochu

smyslu pro humor, co tím chceš říct?

MAREK Zdá se mi, že ti v poslední době chybí víc smyslu pro humor. Dávej si na to pozor, podívej se na mě!

IVAN Co ti je?

MAREK Tobě se nezdá, že mně taky v poslední době nějak chybí humor?

IVAN Myslíš?

BORIS Tak už dost. Musíme se rozhodnout. Abych pravdu řekl, ani nemám hlad.

IVAN S váma je dneska zábava!

BORIS Chceš, abych ti řekl svůj názor na tvoje problémy s těma ženskýma?

IVAN Říkej!

BORIS Podle mě je největší hysterka z nich Kateřina. Zdaleka.

MAREK To je jasná věc.

BORIS A jestli se od ní necháš manipulovat už odteďka, připravuješ si příšernou budoucnost.

IVAN A co mám podle vás dělat?

MAREK Couvnout.

IVAN Zrušit svatbu?

BORIS Má pravdu.

IVAN Ale to nejde, vy jste se zbláznili!

MAREK Proč?

IVAN Ale protože nemůžu, prostě! Všechno už je v běhu. Už měsíc pracuju v papírnictví...

MAREK Co to s tím má co dělat?

IVAN Papírnictví patří jejímu strýci. Vůbec nikoho nepotřeboval, natož chlápka, co v životě nedělal v ničem jiném než v textilu.

BORIS Dělej, jak myslíš. Já jsem ti svůj názor řekl.

IVAN Promiň, Borisi, nechtěl bych tě ranit, ale zrovna od tebe si nenechám radit ve věcech manželství. V tomhle směru jsi neslavil velký úspěchy...

BORIS Jistě.

IVAN Nemůžu z toho manželství vycouvat. Já vím, že je Kateřina hysterická, ale má taky svoje přednosti. Má řadu předností, zvláště pro takovýho člověka jako jsem já. (*Ukáže na Antriose.*) Kam si ho pověsíš?

BORIS Ještě nevím.

IVAN Proč si ho nepověsíš tam?

BORIS Protože tam by ho ničilo denní světlo.

IVAN Jo tak. Dneska jsem na tebe myslel. V práci jsme dělali pět set plakátů pro nějakýho chlápka, co maluje bílý kytky, úplně bílý kytky na bílým pozadí.

BORIS Antrios není bílej.

IVAN Ne, to ne. To já jen tak.

MAREK Tobě se ten obraz nezdá bílej, Ivane?

IVAN No, úplně bílej ne...

MAREK Jo tak. A co vidíš za barvy?

IVAN Vidím barvy různý... Vidím žlutou, šedou, trochu okrový linky...

MAREK A ty barvy tě dojímají.

IVAN Jo... ty barvy mě dojímají...

MAREK Ivane!? Víš, co ti chybí? Konzistence. Jsi zmatená a rozbředlá osobnost.

BORIS Proč jsi na něj tak agresivní?

MAREK Protože je servilní přitakávač. Zblbly ho peníze, zblblo ho to, o čem si myslí, že je to Umění - umění, ze kterýho se mi chce zvracet.

*Chvilí ticho.*

BORIS Co se ti stalo?

MAREK *(Ivanovi)* Jak můžeš, Ivane? ... Přede mnou. Přede mnou, Ivane.

IVAN Co před tebou? Co před tebou?... Ty barvy mě oslovujou. Jo. Ať se ti to líbí, nebo ne. A přestaň mi poručníkovat.

MAREK Jak přede mnou můžeš říct, že tě ty barvy oslovujou?...

IVAN Protože je to pravda!

MAREK Pravda? Ty barvy tě oslovujou?

IVAN Jo, ty barvy mě oslovujou.

MAREK Ty barvy tě oslovujou, Ivane?

BORIS Ty barvy ho oslovujou! Má na to právo!

MAREK Ne, nemá na to právo!

IVAN Nemám na to právo?

MAREK Ne.

BORIS Proč na to nemá právo? Uvědomuješ si, že nejsi docela v pořádku? Měl bys jít k doktorovi.

MAREK Nemá právo říct, že ho ty barvy oslovujou, protože je to lež.

IVAN Ty barvy mě neoslovujou?

MAREK Žádný barvy tam nejsou. Nevidíš je. Tak tě neoslovujou.

IVAN Mluv za sebe!

MAREK Takhle se ponižovat, Ivane!

BORIS Co jsi to zač, Marku? Kdo jsi, abys mohl vyhlašovat svůj názor za zákon. Člověk, kterému se nic nelíbí, kterej nenávidí celej svět, kterej si považuje za čest, že není člověkem svojí doby...

MAREK Co to znamená, bejt člověkem svojí doby?

IVAN Čau. Já jdu.

BORIS Kam jdeš?

IVAN Jdu pryč. Nevím, proč bych měl snášet vaše nálady.

BORIS Nikam nechod! Přece se teď nebudeš tvářit... Jestli odejdeš, znamená to, že s ním souhlasíš. *(Ivan je teď na vážkách, jak se rozhodnout)*

Člověk svojí doby je člověk, kterej žije ve svojí době!

MAREK To je ale blbost. Jak by člověk mohl žít v nějaký jiný době než ve svojí. To mi vysvětlí.

BORIS Člověk svojí doby je člověk, o kterým se ještě za dvacet let, za sto let, bude moct říct, že představuje svojí dobu.

MAREK Hm, hm. A k čemu je to dobrý?

BORIS Jak to, k čemu je to dobrý?

MAREK K čemu mi to je, že o mně jednoho dne někdo řekne: byl představitelem svojí doby!?

BORIS Ale o tebe se vůbec nejedná, kamaráde! Na tebe se kašle! Člověk svojí doby, to se ti snažím vysvětlit, je prostě přínosem pro lidstvo... Člověk svojí doby nebrzdí vývoj malířství nějakým pseudoholandským pohledem na Cavaillon...

MAREK Carcassonne.

BORIS To máš jedno. Člověk svojí doby je součástí neustálého dynamického vývoje..

MAREK A to je podle tebe jako dobře.

BORIS To není ani dobře, ani špatně - proč chceš pořád moralizovat? -To je prostě tak.

MAREK A ty, například, ty jsi součástí neustálého dynamického vývoje...

BORIS Jo.

MAREK A Ivan?

IVAN Kdepak! Rozbředlé bytosti se nepodílejí na ničem.

BORIS I Ivan je svým způsobem člověk svojí doby.

MAREK A v čem se to u něj podle tebe projevuje? Snad ne v tom kýči, co mu visí doma nad krbem?

IVAN To není žádný kýč!

BORIS Ale je to kýč!

IVAN Není!

BORIS To máš jedno. - Ivan je představitel jistého způsobu života a myšlení, kterej je naprosto současnej. Ale ty taky. Ty jsi naprosto typickej, je mi líto, člověk svojí doby. A ve skutečnosti čím víc se jím snažíš nebejt, tím víc jím jsi!

MAREK Tak je všechno v pořádku. V čem je problém?

BORIS Problém tady máš jedině ty, protože považuješ za otázku cti stát mimo lidskou společnost. A přitom se ti to nemůže podařit. Seš v bažinách; čím víc se snažíš vyškrabat nahoru, tím víc se zahrabáváš. Omluv se Ivanovi.

MAREK Ivan je zbabělec.

*Na to se Ivan rozhodne: rychle odejde. Chvilí ticho.*

BORIS Výborně!

*Ticho.*

MAREK Radši jsme se dneska večer neměli scházet. Co? Taky bych měl jít...

BORIS Asi jo...

MAREK Tak dobře...

BORIS Ty jsi zbabělec... Pustil ses do kluka, kterej se nedovede bránit, a ty to víš moc dobře.

MAREK Máš pravdu... Máš pravdu a to, co říkáš, mě ještě víc stahuje do bažiny... Najednou už vůbec ničemu nerozumím, už vůbec nevím, co mám s Ivanem společnýho... Už vůbec nechápu, na čem je vlastně náš vztah založenej.

BORIS Ivan je pořád stejnej.

MAREK Ne. Byl to takovej blázen, nevychovanej... Byl křehkej, ale to bláznovství bylo odzbrojující.

BORIS A já?

MAREK Co ty?

BORIS Ty víš, co spojuje nás dva?...

MAREK ...Tahle otázka by nás mohla zavést hodně daleko...

BORIS Proč ne.

*Chvíli ticho.*

MAREK Mrzí mě, že jsem urazil Ivana.

BORIS Konečně kousek teplého lidského slova... Navíc se obávám, že ten kýč, co mu visí doma nad krbem, maloval jeho otec.

MAREK Vážně? A do prdele.

BORIS Jo...

MAREK Ale ty jsi mu taky...

BORIS Jo, jo, jenže když jsem to vypustil z huby, tak jsem si vzpomněl.

MAREK A sakra.

BORIS Mhm.

*Chvíle ticha.*

*Někdo zvoní. Boris jde otevřít. Ivan vtrhne do místnosti a tak jako minule okamžitě spustí.*

IVAN Ivanův návrat! Výtah je pořád obsazený, tak se vydám dolů po schodišti div si nenatluču, hlavou mi běží: zbabělec, zmatená a rozbředlá osobnost, tak si říkám, vrátíš se tam s flintou, odpráskneš ho, uvidí, jestli jsem patolízal, co se ponižuje, dojdu až do přízemí a říkám si, kamaráde, přece jsi nechodil šest let na psychoanalýzu, abys nakonec odprásknul svého nejlepšího přítele, nemáš za sebou šest let psychoanalýzy, abys za tím slovním průměm nepoznal hluboký v srdci žal, tak jsem se obrátil a šel zase nahoru, a jak jsem vystupoval po stupních odpuštění, uvědomoval jsem si, že Marek volá o pomoc, musím ho zachránit, i kdybych to měl sám odskákat... Tuhle jsem o vás mluvil s doktorem Finkelzohnem.

BORIS Ty o nás mluvíš s Finkelzohnem?

IVAN Já mluvím s Finkelzohnem o všem.

BORIS A proč mluvíš o nás?

MAREK Zakazuju ti mluvit o mně s tím kreténem.

IVAN Ty mi nemůžeš nic zakázat.

BORIS Proč o nás mluvíš?

IVAN Cítím, že jsou vaše vztahy napjaté a chtěl jsem, aby mi Finkelzohn vysvětlil...

BORIS A co říkal, ten idiot?

IVAN Říkal jednu legrační věc...

MAREK Tihle lidé taky někdy říkají svůj názor?

IVAN Ne, neříkají svůj názor, ale tentokrát svůj názor výjimečně řekl, dokonce udělal takový gesto, on při tom nikdy gesta nedělá, je mu pořád zima, tak mu říkám: musíte se hýbat!...

BORIS No dobře, tak co říkal?

MAREK Kašlem na to, co říkal.

BORIS Co říkal?

MAREK Proč by nás to mělo zajímat?

BORIS Chci sakra vědět, co ten blbec říkal!

IVAN *(loví něco v kapse saka)* Chcete to vědět?... *(Vytáhne složený kousek papíru.)*

MAREK Ty sis udělal poznámky?

IVAN *(rozkládá papírek)* Poznamenal jsem si to, protože je to složitý. Mám to přečíst?

BORIS Čti.

IVAN „Jestliže já jsem já, protože já jsem já, a jestliže ty jsi ty, protože ty jsi ty, pak já jsem já a ty jsi ty. Ale jestliže já jsem já protože ty jsi ty a ty jsi ty, protože já jsem já, pak já nejsem já a ty nejsi ty..." Chápete, že jsem si to musel zapsat.

*Krátké ticho.*

MAREK Kolik mu platíš?

IVAN Čtyři stovky za jedno sezení, dvakrát týdně.

MAREK Pěkný.

BORIS A v hotovosti. Protože jak jsem slyšel, nemůžeš platit šekem. To říkal už Freud, že potřebuješ cejtit peníze, který vyhazuješ.

MAREK To máš teda štěstí, že tě koučuje ten chlápek.

BORIS To teda jo. - Budeš moc hodnej, když nám tu formulku oxeroxuješ.

MAREK Jo. Určitě ji budeme potřebovat.

IVAN *(pečlivě skládá papír)* Vaše chyba. Je to velice hluboký.

MAREK Jestli jsi díky tomu chlápcevi přišel, abys nastavil druhou tvář, můžeš mu poděkovat. Udělal z tebe buzeranta, ale ty jsi spokojený; a to je hlavní.

IVAN A víš proč tohle všechno? - Nemůže uvěřit, že se mi líbí tvůj Antrios.

BORIS Kašlu na to, co si o tom obrazu myslíte. Ty i on.

IVAN Čím víc ho pozoruju, tím víc se mi líbí, fakticky.

BORIS Navrhuju přestat mluvit o tom obraze; jednou pro vždycky. Platí? Nebaví mě to.

MAREK Proč se takhle trápíš?

BORIS Já se netrápím, Marku. Oba už jste vyslovili svůj názor. V pořádku. Téma bylo uzavřeno.

MAREK Vidíš, že to těžce neseš.

BORIS Já to nenesu těžce. Mě už to unavuje.

MAREK Trápíš se, to znamená, že jsi závislý na cizím mínění.

BORIS Jsem unavený, Marku. Je to mlácení prázdný slámy. Abych pravdu řekl, mám toho právě tak akorát po krk.

IVAN Tak se půjdeme někam najíst.

BORIS Běžte spolu, proč nejdete spolu?

IVAN To ne. Když jsme zas jednou všichni tři pohromadě!

BORIS Nezdá se, že by nám to moc klapalo.

IVAN Já vůbec nechápu, co se děje. Musíme se uklidnit. Nevidím důvod hádat se, tím míň kvůli obrazu.

BORIS Doufám, že si uvědomuješ, jak přiléváš olej do ohně s tím tvým uklidňováním a moralizováním. Co to je zase za novinku?

IVAN Nemyslete si, že mě dostanete.

MAREK To je úžasný. Budu muset navštívit toho Finkelzohna! ...

IVAN Bez šance. Má obsazeno. Co to polykáš?

MAREK Gelsemium.

IVAN Můj život dostal logický průběh, svatba, děti, smrt. Papírnictví. Co se mi může stát?

*V náhlém pohnutí myslí popadne Boris Antriose a odnese ho tam, kde ho měl předtím, mimo místnost. Vzápětí se vrátí.*

MAREK Nejsme hodni na něj hledět.

BORIS Přesně tak.

MAREK Nebo se bojíš, abys ho díky mně nezačal vidět mýma očima?

BORIS Ne. Víš, co říká Paul Valéry? To bude voda na tvůj mlýn.

MAREK Kašlu na to, co říká Paul Valéry.

BORIS Nemáš už rád ani Paula Valéryho?

MAREK Necituj mi Paula Valéryho.

BORIS Ale kdysi jsi měl Paula Valéryho rád!

MAREK Kašlu na to, co říká Paul Valéry.

BORIS Díky tobě jsem ho objevil. Tys mi objevil Paula Valéryho!

MAREK Necituj mi Paula Valéryho, kašlu na to, co říká Paul Valéry!

BORIS A na co nekašleš?

MAREK Že sis koupil ten obraz. Že jsi vyhodil dvě stě tisíc za takovou sračku.

IVAN Snad nechceš začít znovu, Marku!

BORIS Tak já ti taky řeknu, na co nekašlu - když už se takhle svěřujeme - nekašlu na to, jak ses pokoušel tím smíchem a narážkami vyvolat dojem, že já přece taky musím vidět, jak je ten obraz směšnej. Vyloučil jsi možnost, že bych k němu opravdu moh mít vztah. Chtěl jsi mezi náma vytvořit tichý spojení. A abych použil tvou formulaci, to je to, co nás v poslední době rozděluje: to, jak se snažíš vyvolat tenhle falešnej pocit.

MAREK To je pravda: neumím si představit, že bys moh - upřímně - mít rád ten obraz.

IVAN Ale proč?

MAREK Protože mám rád Borise, a protože nedokážu mít rád Borise, kterej si koupí takovejhle obraz.

BORIS Proč říkáš, kterej si 'koupí' a neřekneš 'kterej má rád'?

MAREK Protože nemůžu říct 'kterej má rád'. Nemůžu uvěřit, že 'má rád'.

BORIS A proč 'si koupil', když 'nemá rád'!

MAREK To, to je ta otázka!

BORIS (*Ivanovi*) Vidíš, s jakou namyšleností mi odpovídá? Dělam ze sebe blbce a on mi na to odpoví takový nabubřelý dvojsmysly! (*Markovi*) Copak tě ani chvilku nenapadlo, i když se ti to zdálo nepravděpodobný, že kdybych náhodou měl ten obraz rád, mohlo by mi vadit, jak ho kategoricky a bez milosti odsuzuješ do zatracení?

MAREK Ne.

BORIS Když ses mě tenkrát ptal, co si myslím o Paule - a to děvče mě po celou večeri přesvědčovalo, že Elhers Danlosova nemoc se dá léčit homeopatií - taky jsem ti neřekl, že je ošklivá, neomalená a bez půvabu. A mohl jsem.

MAREK To je tvůj názor na Paulu?

BORIS Co myslíš?

IVAN Ne, to ne! Tohle si nemyslí. To si o Paule nemůže nikdo myslet!

MAREK Odpověz mi.

BORIS Vidíš? Vidíš, co to vyvolává!?

MAREK Odpověz: To, co jsi řekl o Paule, to si opravdu myslíš?

BORIS A ještě horší věci.

IVAN Ale ne!

MAREK Ještě horší věci? Horší než neomalená? Můžeš mi vysvětlit to 'horší než neomalená? ...

BORIS Ale, ale! Když se tě to týká osobně, tak se zdá, že jsou najednou slova ostřejší!

MAREK Borisi, vysvětli mi to 'horší než neomalená'!

BORIS Nezkoušej na mě tenhle tón. Ale odpovím ti. Tak třeba způsob, jak odhání kouř z cigarety...

MAREK Způsob, jak odhání kouř z cigarety...

BORIS Jo, způsob, jak odhání kouř z cigarety. Jedno zdánlivě bezvýznamný,

nahodilý gesto. - Naopak! Způsob, jak odhání kouř z cigarety je zrovna výrazem její neomalenosti.

MAREK ... Mluvíš o Paule, o ženě, se kterou žiju, a používáš tak nechutný výrazy, jen proto, že se ti nelíbí gesto, kterým odhání kouř z cigarety?...

BORIS Jo. To, jak odhání kouř z cigarety, ji odsuzuje beze slov.

MAREK Borisi, řekni všechno, než se docela přestanu ovládat. Tohle je vážná věc!

BORIS Každá normální ženská by řekla: promiňte, kouř z cigarety mi trochu vadí, mohl byste si posunout ten popelník? Ne, ona se k mluvení nesníží, ona zavěsí svou nechuť do vzduchu, takovým vypočítaným gestem, takovým protivným unaveným pohybem ruky, vlastně nepostižitelným, jako by říkala: jen kuřte, kuřte, je to nesnesitelný, ale nebudeme o tom mluvit, takže ty vlastně nevíš, jestli je jí nanic z cigarety nebo z tebe.

IVAN Teď přeháníš!

BORIS Vidíš, neříká, že to není pravda, říká, že přeháním, a ne že je to lež. To, jak odhání kouř z cigarety, ukazuje její pravou podstatu, chlad a odstup vůči světu. A tohle se děje i s tebou. To je škoda, Marku, to je opravdu škoda, že jsi natrefil na tak negativní ženu...

IVAN Paula není negativní!..

MAREK Odvolej všechno, co jsi řekl, Borisi.

BORIS Ne.

IVAN Ale jo!

MAREK Odvolej všechno, co jsi řekl!...

IVAN Jen odvolej, odvolej! Je to směšný!

MAREK Borisi, naposled tě žádám, abys odvolal, co jsi řekl!

BORIS Podle mě jste úchylnej pár. Párek fosilií.

*Marek se vrhne na Borise. Ivan se je snaží roztrhnout.*

MAREK *(Ivanovi)* Uhni!

BORIS *(Ivanovi)* Nepleť se do toho!

*Následuje směšná krátká potyčka, která končí tím, že nešťastnou náhodou je zasažen Ivan.*

IVAN Hergot! Ale hergot!

BORIS Ukaž, ukaž... *(Ivan se třese. Zdá se, že víc, než by bylo třeba.)* Tak sakra ukaž! ...To nic není... Nic tam nemáš... Počkej... *(Vyběhne a vrátí se s obkladem.)* Tumaš, podrž si to tam chvilku.

IVAN Vy nejste normální, vy dva. Dva normální chlapi a takhle zblbnou!

BORIS Nerozčiluj se.

IVAN Mě to opravdu bolí. Jestli je něco takovýho možný, tak jste mi protrhli bubínek!

BORIS Ale ne.

IVAN Co ty o tom víš? Nejsi žádněj ušní-nosní-krční!... Dva starý kamarádi, študovaný lidi!...

BORIS No tak se uklidni.  
IVAN Nemůžeš odepsat lidi jenom proto, že nesnášíš, jakým způsobem odhánějí kouř z cigarety.  
BORIS Můžu.  
IVAN Ale to přece nemá žádnéj smysl!  
BORIS Co ty víš, co má a co nemá smysl.  
IVAN Tak mi ještě jednu vraž, vraž mi jednu!... Mám asi vnitřní krvácení, viděl jsem myš!  
BORIS To je krysa.  
IVAN Krysa!  
BORIS Jo, občas tady chodí.  
IVAN Ty máš krysu?!  
BORIS Nesundávej si ten obklad, nech si ten obklad!  
IVAN Co je s várna!? Co se mezi várna stalo? Co se mezi vámi mohlo stát, že jste takhle zblbli?  
BORIS Koupil jsem si obraz, kterej se Markovi nelíbí!  
IVAN Ty nepřestaneš? Dostali jste se do bludnýho kruhu a nemůžete přestat... To je jako já s Yvonou. Naprosto patologickéj vztah!  
BORIS Kdo to je?  
IVAN Moje nevlastní matka.  
BORIS Už jsi nám o ní dlouho nevyprávěl.  
IVAN Naučila se plavat v kanále v Aubervilliers. Odstrkovali mrtvoly krys a zdymadlář jim říkal: 'Potopte se!' Bylo to nádherný, říkala mi včera večer, když jsem byl u otce. Byli jsme chudí a to bylo nádherné! Tak jsem jí vyprávěl, jak jsem se naučil plavat, když mi bylo čtrnáct se záchranou vestou a se soukromým učitelem v Auteuil. Bolí to, opravdu mě to bolí, určitě jste mi protrhli bubínek.

*Chvilí ticho.*

MAREK Proč jsi mi to neřekl hned, co si myslíš o Paule?  
BORIS Nechtěl jsem tě trápit.  
MAREK Ne, ne, ne...  
BORIS Co ne, ne, ne?..  
MAREK Ne. Když jsem se tě zeptal, co si myslíš o Paule, odpověděl jsi mi: 'Hodíte se k sobě.'  
BORIS Jo.  
MAREK A znělo to z tvejh úst pozitivně.  
BORIS Nejspíš.  
MAREK Jo, Jo. Tehdy jo.  
BORIS No dobře. A co tím chceš dokázat?  
MAREK Dneska ten soud, co jsi vynesl nad Paulou, ve skutečnosti nade mnou, vyzněl negativně.  
BORIS Tomu nerozumím...

MAREK Ale jo, rozumíš.  
BORIS Nerozumím.  
MAREK Od té doby, co ses dal na modernost, nedávno, ale o to náruživěji, jsem pro tebe najednou 'přezírávej', 'uzavřenej vůči světu', 'fosilie'...  
IVAN To to bodá! Jako bych měl v mozku vývrtku!  
BORIS Chceš kapku koňaku?  
IVAN Myslíš? A co jestli mám něco utrženého v mozku, nemůže alkohol působit jako kontraindikace?  
BORIS Chceš aspirin?  
IVAN Nestarejte se o mě. Věnujte se radši těm svým nesmyslným kecům a o mě se nestarejte.  
MAREK To je těžký.  
IVAN Mohli byste mít aspoň špetku ohleduplnosti. Ne!  
BORIS Mně nevadí, že chodíš s Paulou. Já ti nevyčítám, že žiješ s Paulou.  
MAREK Taky není žádné důvod, abys mi to vyčítal.  
BORIS A ty máš důvod mi vyčítat, že... No vidíš, málem jsem řek 'že žiju s Antriousem'.  
MAREK Jo!  
BORIS Vyměnil jsem tě snad za Antriouse?!  
MAREK Jo. Za Antriouse and Company.  
BORIS *(Ivanovi)* Ty tomu rozumíš, co říká?  
IVAN Kašlu na to. Jste praštěný.  
MAREK Za těch časů by sis ten obraz nekoupil.  
BORIS Co to znamená - za těch časů?  
MAREK Za časů, kdy jsi mě neházel do jednoho pytle s ostatními lidma. Kdy jsi hodnotil věci podle mě.  
BORIS Takový doby mezi námi někdy byly?  
MAREK To je od tebe krutý. A ubohý.  
BORIS Ne, vážně, mě to opravdu překvapuje.  
MAREK Kdyby se z Ivana nestala taková houba, musel by mi to potvrdit.  
IVAN Jen pokračuj, pokračuj, dej si!  
MAREK *(Borisovi)* Byly doby, kdy jsi byl hrdej na to, že jsem tvůj přítel... Moc se ti líbilo, že nejsem jako všichni, že umím zůstat mimo. Líbilo se ti prodávat moji nekonvenčnost ve společnosti, protože sám jsi žil tak normálně. Byl jsem tvoje alibi. Ale časem se asi tyhle pocity musejí vyčerpat... Na starý kolena jsi se stal nezávislým...  
BORIS 'Starý kolena' se mi moc líbej.  
MAREK A já tu tvoji nezávislost nenávidím. Ten náhlejší záchvat nezávislosti. Opouštíš mě. Cítím se zrazený. Pro mě jsi zrádce.  
*Ticho.*  
BORIS *(Ivanovi)* Jestli tomu dobře rozumím, byl můj rádce!... *(Ivan neodpovídá. Marek se znechuceně odvrátí. Chvilka ticha.)* A když já

jsem si tebe vážil jako rádce, co jsem byl já pro tebe?

MAREK        Neuhádneš to?

BORIS        Jo, jo, ale chtěl bych to slyšet od tebe.

MAREK        Měl jsem rád tvůj pohled. Lichotilo mi to. Dělal mi dobře, bejt tak trochu nad věcí. Cítil jsem možná dokonce něco jako nadřazenost - a ty mi říkáš pravej opak.

BORIS        To je šok.

MAREK        To je pravda.

BORIS        To jsme dopadli!

MAREK        Jo, to jsme dopadli!

BORIS        To jsme dopadli!

MAREK        Hlavně já. Ty sis našel novou společnost. Tvoje potřeba zbožňovat si našla nověj objekt. Umělce! ...Dekonstrukce!

*Chvilí ticho.*

IVAN        Co to je. Dekonstrukce?

MAREK        Ty neznáš dekonstruktivismus? ... Zeptej se Borise. Ten tyhle pojmy dokonale ovládá... (*Borisovi*) Jednou ses mi pokoušel vysvětlit nějaký nesmyslný dílko a použil jsi tenhle pojem jako ze stavebnictví... Ty se usmíváš? Když se takhle usmíváš, zase se ve mně probudí naděje... já blbec...

IVAN        Tak se usmířte! Strávíme příjemnej večer. Vždyť je to směšný!

MAREK        To je moje chyba. V poslední době jsme se málo vídali. Začal jsi navštěvovat lepší společnost... Ropsovy... Desprez-Coudertovy... toho zubaře, Guy Hallié... Ten tě...

BORIS        Ne, ne, ne, ne, ten vůbec ne, to není jeho svět, ten uznává jen konceptualismus...

MAREK        Konceptualismus. Aha. No, to je koneckonců stejný...

BORIS        Ne, to není stejný.

MAREK        Tak vidíš. Další důkaz, že ses dostal někam jinam... Člověk už ti nerozumí ani v běžným hovoru.

BORIS        Netušil jsem - to je pro mě opravdu objev - že jsem byl do té míry pod tvými křídly, ve tvé moci...

MAREK        Ne, v mojí moci ne... Člověk by nikdy neměl nechávat svoje přátele bez dozoru. Musíme je pořádně opečovávat. Jinak se nám ztratěj... Podívej se na chudáka Ivana! Jak ten nás okouzloval tím svým potrhlym chováním a my jsme dopustili, aby se z něj stal ustrašeněj zástupce v papírnictví... za chvíli navrch manžel... Kluk, kterej nás obdaroval svou jedinečností - a teď se ji snaží vygumovat...

BORIS        Nás obdaroval! Uvědomuješ si co říkáš? Ty všechno vztahuješ k sobě! Nauč se mít lidi rád kvůli nim samým, Marku.

MAREK        Co to znamená, kvůli nim samým?

BORIS        Za to, jaký jsou.

MAREK        Ale co jsou? Co jsou? Kromě naděje, kterou do nich vkládám?...

Snažím se zoufale najít přítele, kterej by mi byl předurčenej. Zatím jsem měl smůlu. Musel jsem si vás utvářet. Ale jak vidíš, tak to nefunguje. Jednoho dne se takový stvoření ocitne na večeri u lepších lidí a aby se utvrdilo ve svý nový pozici, koupí si bílej obraz.

IVAN To má v medicíně nějaký jméno. Tahle nemoc se nějak jmenuje...

BORIS A tak jsme se ocitli na konečný toho přátelství, který trvalo čtrnáct let...

MAREK Jo.

IVAN Ubohost.

MAREK Vidíš, kdyby se nám podařilo mluvit normálně, totiž kdybych se uměl vyjádřit a zachovat při tom chladnou hlavu...

BORIS Tak co...?

MAREK Nic.

BORIS Jen mluv. Ať si řekneme aspoň pár slov bez vášní.

MAREK Nevěřím těm hodnotám, který hýbou současným uměním. Jsou to zase jen nové zákony. Zákon překvapení... Překvapení je mrtvá věc. Mrtvá, sotva se narodila, Borisi...

BORIS Dobře. A co?

MAREK To je všechno. Já jsem pro tebe taky byl něco jako překvapení.

BORIS Co to vykládáš?

MAREK Překvapení, který nějaký čas vydrželo, to je pravda.

IVAN Finkelzohn je génius. Upozorňuju vás, že všechno pochopil.

MAREK Ivane, prosím tě, přestaň si hrát na rozhodčího a tvářit se, jako že tebe se tahle konverzace netýká!

IVAN Chceš mě do toho zatáhnout? Ani nápad. Co já s tím mám co společnýho? Už mám v čudu bubínek, teď si to vyřídíte sami mezi sebou!

MAREK Co když má fakt v čudu bubínek? Dal jsem mu pořádnou ránu.

BORIS (*ušklibne se*) Jen se prosím tě nevytahuj!

MAREK Ivane - kromě toho všeho, co už jsem ti řekl a na čem trvám, mi na tobě nejvíc vadí ta tvoje snaha nás nivelizovat. Chtěl bys nás mít stejný, abys umlčel vlastní zbabělost; ale my nejsme stejný, Ivane. Taky si musíš vybrat svou stranu.

IVAN Už je vybraná.

MAREK To je dobře.

BORIS Já žádnou podporu nepotřebuju.

MAREK Přece toho nebohého chlapce nezapudíš!

IVAN Proč bychom se měli scházet, když se nenávidíme? Nenávidíme se, to je jasná věc! Teda já vás nenenávidím, ale vy se nenávidíte! A nenávidíte mě! Tak proč se scházet?... Já jsem si představoval, že se s váma dneska večer zrelaxuju po tom bláznivým týdnu, že uvidím svoje dva nejlepší kamarády, že půjdeme do kina, budeme se chlámát, na všechno se vykašleme...

BORIS Doufám, žeš postřeh, že mluvíš jen za sebe.

IVAN A vy mluvíte za koho? Každý mluví jen za sebe!

BORIS A my kvůli tobě máme zkaženou večer!

IVAN Vy kvůli mně máte zkaženou večer?

BORIS Jo.

IVAN Tak já vám kazím večer? Já? Já vám kazím večer?

MAREK No jo, jo, tak se nerozčiluj!

IVAN Ten večer vám kazím já?!

BORIS Kolikrát to ještě hodláš opakovat?

IVAN Ne, počkejte, můžete mi na něco odpovět? -Ten večer vám kazím já?

MAREK Přijdeš o tři čtvrtě hodiny později, ani se neomluvíš a navlíš na nás všechny svoje domácí průsery...

BORIS A tou svojí rozbředlou přítomností doháníš mě a Marka do příšerných excesů.

IVAN Ty to vidíš taky tak?

BORIS Jo, protože v tomhle směru jsem s ním absolutně zajedno. Ty vytváříš vysloveně konfliktní prostředí.

MAREK Ten neduživej hlas rozumu, kterej se tak senilně snažíš prosadit už od té chvíle, co jsi přišel, je naprosto nepřijatelný.

IVAN Víte, že bych se mohl rozplakat... Já se vám tady taky můžu rozplakat. A nemám k tomu daleko.

MAREK Tak si poplač.

BORIS Poplač si.

IVAN Mám plakat? Vy mi říkáte, abych plakal?

MAREK Máš k tomu všechny důvody. Chystáš se oženit s čarodějnící a přicházíš o kamarády, který jsi považoval za věčný...

IVAN Jo, takže je to tady, konec?

MAREK Sám jsi to řekl; není žádný důvod se vídat, když se nenávidíme.

IVAN A co moje svatba? Víte o tom, že mi jdete za svědky?

BORIS To se dá ještě změnit.

IVAN To se teda nedá! Už jsem vás dal zapsat!

MAREK Na poslední chvíli si najdeš někoho jinýho.

IVAN To se nesmí!

BORIS Ale smí.

IVAN Nesmí!

MAREK Tak nešil, my přijdem.

BORIS Radši bys měl zrušit tu svatbu.

MAREK To je teda pravda.

IVAN Ale do prdele! Co jsem vám udělal? Co jsem vám udělal, do prdele?!  
(*Rozpláče se. Chvilí ticho.*) To je teda sprostý, co jste udělali! Měli jste se pohádat až po dvanáctém, ne, vy se domluvíte tak, abyste mi zkazili

svatbu, a přitom ta svatba sama o sobě už je katastrofa, už jsem kvůli ní zhubnul o čtyři kila, a vy mi ji zkazíte, docela. Jediný dva lidi, který mi ještě mohli poskytnout aspoň kousek útěchy, se domluvěj, že se pobijou, já jsem skutečně klikař! *(Markovi)* Ty si myslíš, že mě zajímají závěsný šanony a lepící pásy, že nějaký normální člověk může jednoho dne zatoužit prodávat obaly na listy kancelářské formátu A4? Co mám podle tebe dělat? Dělal jsem šaška do čtyřiceti, jo, samozřejmě že jsem tě bavil, bavil jsem sjezma pitomostma spoustu kamarádů, ale kdo je večer sám jako krysa? Kdo se každé večer vrací do svého doupěte sám? Šašek, co chcípne sám - tak si doma zapne všechno, co mluví a ze záznamníku se mu vždycky ozve kdo? Vždycky jen matka. Matka a zas jen matka.

*Chvilé ticha.*

MAREK Tak to tak neprožívej!

IVAN Neprožívej to tak! Kde mě do tohoto stavu přived? Copak já snad nemám právo cejtit vaše urážky? Kdo jsem? Nula, která nic neváží, která nemá vlastní názor, plaváček, jo vždycky jsem byl jen plaváček!

MAREK Uklidni se...

IVAN Neříkej mi 'uklidni se'! Nemám žádný důvod se uklidňovat, ale jestli chceš, abych se zbláznil, tak mi říkej 'uklidni se'! Uklidni se, to je ta nejhorší věc, kterou můžeš říct člověku, kterej o klid přišel. Já nejsem jako vy, já nestojím o to mít nějakou autoritu, nepotřebuju být uznávaný, nepotřebuju existovat jako Já, chci jen bejt váš kamarád, bláznivej Ivan! Bláznivej Ivan!

*Ticho.*

BORIS Bylo by moc fajn, kdybysme se mohli vyhnout patosu.

IVAN Já jsem skončil. Nemáš tady něco na zakousnutí? To je jedno co, jen abych neomdlel.

BORIS Mám olivy.

IVAN Beru.

*Boris mu podává misku s olivami, která je na dosah.*

BORIS *(Markovi)* Chceš taky?

*Marek přitaká. Ivan mu podává misku, jedí olivy.*

IVAN Nemáš misku na...

BORIS Jo.

*Vezme jeden podšálek a dá ho na stůl. Chvilí ticho.*

IVAN *(jí olivy)* Dojít do takovejch extrémů... Taková katastrofa kvůli kusu bílýho plátna...

BORIS Není bílý!

IVAN Taková bílá sračka!... *(Přepadne ho bláznivý smích.)*... Vždyť je to bílá sračka!... Tak už si to uvědom, kamaráde!... Koupil jsi úplněj nesmysl!...

*Marek se rozesměje, nakažen Ivanovým bláznivým smíchem. Boris vyjde z místnosti. Vrací se s Antriešem a postaví ho zase na stejné místo.*

BORIS *(Ivanovi)* Máš u sebe ty tvoje slavný fixy?...

IVAN Proč?... Snad na ten obraz nechceš malovat?

BORIS Máš je nebo ne?

IVAN Počkej... *(Hledá po kapsách.)* Jo... Modrej.

BORIS Tak mi ho podej.

*Ivan podává fix Borisovi. Boris bere fix, sundá uzávěr, chvíli se dívá na hrot a pak zase nasadí uzávěr. Zvedne oči k Markovi a hodí mu fix. Marek ho chytne. Chvilé ticha.*

BORIS *(Markovi)* Dělej. *(Pauza.)* Tak dělej!

*Marek jde k obrazu. Dívá se na Borise... Sundá kryt fixu.*

IVAN To neuděláš!...

*Marek pozoruje Borise.*

BORIS Tak do toho!

IVAN Vy jste oba úplně stejný blázni!

*Marek se sehne k obrazu. A před zděšeným pohledem Ivana obtáhne fixem jednu šikmou linku. Boris zůstane chladnokrevný. A pak Marek pečlivě nakreslí na obtaženou linku malého lyžaře s čepičkou. Když skončí, zvedne se a pozoruje svoje dílo. Boris se ani nepohne. Ivan zkameněl. Ticho.*

BORIS Pěkný. Mám hlad. Jdeme na večeři?

*Marek se usměje. Nasadí na fix uzávěr a hodí ho rozverným gestem Ivanovi, který ho chytí v letu.*

## 12. SCÉNA

*U Borise.*

*Vzadu na stěně zavěšený Antrios. Marek stojí před plátnem a drží nádobu s vodou. Boris v ní namáčí kousek látky. Marek si vyhrnul rukávy košile a Boris si oblékl zástěru, která je mu malá. Okolo sebe mají nějaké přípravky, flakony a lahvičky, hadry, houby... Boris provádí velice pečlivě poslední práce na očištění obrazu. Antrios je zase bílý jako na začátku. Marek si odkládá nádobu a prohlíží obraz. Boris se obrací na Ivana, sedícího stranou. Ivan přikyvuje. Boris odstupuje a pozoruje obraz. Ticho.*

IVAN *(jako by byl sám, mluví k nám poněkud zastřeným hlasem) ...*  
Následující den po naší svatbě položila Kateřina na hrob své matky na Montparnassu svou svatební kytici a sáček bonbónů. Já jsem se schoval za kaplí a plakal jsem a ještě večer jsem vzlykal do polštáře, když jsem si na ten dojemný akt vzpomněl. Musím si o tom promluvit s Finkelzohnem, pláču pořád, to opravdu není normální u muže v mých letech. Začalo to, nebo to aspoň plně propuklo ten večer s bílým obrazem u Borise. Když Boris dokázal Markovi tím naprosto šíleným činem, že mu záleží víc na něm než na obraze, šli jsme se najíst k Emilovi. U Emila se Boris a Marek dohodli, že se pokusí obnovit vztah, který zničili slovem i skutkem. Jednu chvíli někdo z nás použil výraz zkušební lhůta' a já jsem se začal topit v slzách. Výraz zkušební lhůta', použitý na naše přátelství, ve mně vyvolal nekontrolovatelný záchvat pláče. Abych pravdu řekl, nesnáším už žádný racionální projev; nic z

toho, co na tomhle světě za něco stojí, nevzniklo z racionálních projevů.

*Po chvíli. Boris si osuší ruce. Vylije nádobu s vodou a začne uklízet všechno, co potřebovali na vyčištění obrazu. Nezůstane po tom ani stopa. Ještě jednou si prohlédne svůj obraz. Pak se otočí a pokročí k nám.*

**BORIS** Když se nám s Markem podařilo najít metodu, jak s pomocí jistého švýcarského mýdla na bázi hovězí žluči, které doporučila Pavla, odstranit postavičku lyžaře, obrátil jsem se na Marka: 'Věděl jsi, že se ty fixy dají smýt?' - 'Ne,' odpověděl mi Marek... Ne... A ty?' - 'Já taky ne,' odpověděl jsem rychle. Lhal jsem. Chvilenu jsem si myslel, že řeknu ano, protože jsem to věděl. Ale copak jsem mohl naši zkušební dobu pokazit tak trapným doznáním? I když na druhé straně - začínat znovu a hned lžít? - Lží! Jenom nepřehánět. Odkud se ve mně bere ta pitomá čestnost? Proč musí být naše vztahy tak komplikované?

*Světlo pozvolna vyřízne Antriose. Marek se přibližuje k obrazu.*

**MAREK** Z bílých oblaků padá bílý sníh. Už nejsou vidět ani oblaka ani sníh. Už ani mráz a bílé jiskření země. Človíček, úplně sám, klouže na lyžích. Padá sníh. Padá tak dlouho, až človíček zmizí a splyne s okolím. Můj přítel Boris, a to je můj dávný přítel, si koupil obraz. Je to plátno asi tak metr šedesát na metr dvacet. Zobrazuje člověka, který proniká prostorem a nakonec mizí.

**KONEC**